

EGY TANYAI NÉPKÖNYVTÁR VERSENYTAPASZTALATAI

A Hajdu-Bihar Megyei Könyvtár vezetősége január elején a megye valamennyi népkönyvtárosa számára munkaversenyt hirdetett háromhónapos határidőre, a következő jelszóval: »Könyvet minden dolgozó kezébe!« A verseny célja, legsürgösebb feladata a dolgozó parasztság minél nagyobb tömegeinek bevonása az olvasómozgalomba. A verseny feltételei tehát a következőképpen alakultak: 1. Az olvasók és a kölcsönzött könyvek számának százalékosan kifejezett emelése. 2. Téli olvasóköri, könyvismertetések, kiállítások szervezése. 3. A könyvállomány védelme (eltározva van-e minden könyv, megvan-e a könyvtár állománya, a könyvtáros kölcsönzéskor aláírhatja-e az olvasóval az átvételt). 4. Jelentések pontos kitöltése és határidőre való elküldése.

E versenyfeltételek minden egyes pontja szervesen beletartozik a rendes, mindennapi könyvtáros-munkába és így különösebb megerőltetést nem kíván. Mivel a verseny értékelése is a rendes havi jelentések alapján történik, különösebb adminisztrációs munkát ez sem igényel. A versenyben — természetesen a tanyai viszonyok korlátai között — a legjobb tudásom és igyekezetem szerint én is részt vettem. Erősebb munkát csak a két első pont megvalósítása igényelt. A fokozottabb könyvtárosmunkát az tette szükségessé, hogy a múlt év őszén tértem át az újrendszerű és jóval kényelmesebb kölcsönzőfüzet használatára, és emiatt minden olvasónak be kellett jönnie a füzetbe való bevezetés és aláírás céljából, tehát egészen újra kellett toborozni az olvasógárdát. Ez pedig nem könnyű feladat a tanyavilágban, ahol eddig is túlnyomórészt az iskolás gyermekek közvetítésével jutott el a könyv a szétszórta tanyák pislogó petróleumlámpával világított szobácskáiba. Az olvasólétszám a verseny kezdetén még mindig csak 33 volt.

Az egyéni beszélgetés útján való to-

borzás nem biztatott gyors sikerrel, mert télvíz idején nagyon nehéz közlekedni a tanyavilágban, az idei hatalmas hótelepek pedig hetekre elzárták egymástól a tanyákat. Az egyedül járható és nagyobb eredménnyel kecsegtető utat a versenyfeltételek második pontja mutatta meg: könyvismertetéseket, könyvmegbeszéléseket, kiállításokat kell rendezni. Milyen jó ilyenkor, ha a népkönyvtáros egyúttal tanító és mint ilyen, úttörőcsapatvezető is. Az úttörőcsapatok sok nehéz feladatot oldottak már meg a tanyavilágban. Most is így történt. Tervet készítettem, majd ezt megbeszéltem a csapattanácssal, és a következőkben állapodtunk meg: 1. Minden úttörő, mint a népkönyvtár tagja, kötelességének tartja, hogy legalább egy új olvasót toboroz. 2. Az úttörőcsapat a szokásos havi rajgyűlés keretében februárban egy tanyai könyvnapot rendez műsorral, könyvkiállítással egybekötve és erre mozgósítja a tanyavilág népét és a toborzott új tagokat is. 3. A csapat igyekszik az iskolában alkalmasszerűen rendezendő gazdaggyűlésekre minél több dolgozót meghívni, hogy azok egyúttal a könyvtáros által rögtönzött könyvismertetésen és könyvkiállításon is részt vehessenek. 4. Minden csapattag elvállalja, hogy a vele szomszédos tanyákon lakó olvasók könyveit kívánságunkra időre behozza és visz is nekik helyette másikat. Az úttörők nagy lelkesedéssel fogtak munkához, de a nagy tél miatt a tagtoborzás csak február végén indulhatott meg, a rajgyűlés pedig március 7-re tolódott el.

A csapat alaposan felkészült a könyvnapra és együtt dolgozott a könyvtárossal a könyvkiállítás megrendezésén is. Az iskola tágas előszobájának főfalán áll a Megyei Könyvtártól kapott szép üveg-szekrény kitárt ajtókkal, polcain a szakok szerint elrendezett és felíratokkal ellátott könyvekkel. Tőle jobbra és balra a könyvtárral kapcsolatos plakátok és tudnivalók, előtte pedig az iskolaasztalok, rajtuk folyóiratok és drótból hajlított tartókon a legérdekesebb könyvek.

Két nagy ólajtóra keresztben léceket szegeltünk, mindkettőt bevontuk csomagolópapírral és kétfelől ferdén a falhoz és az asztalokhoz támasztottuk őket. A könyveket a kiálló lécekre tettük. Az egyikre kerültek »A művelt gazda könyvei«, másikon pedig »A könyv tanít, nevel, szórakoztat« felírás alatt a könyvtár válogatott köteteit állítottuk ki. Minden tárgyat fenyőággal díszítettünk. A látogatók a könyvkiállítás megtekintése után a jólfűtött tanteremben hallgatták meg az úttörőcsapat rajgyűlését.

»A mi népünk most vívja kultúrforradalmát, illik, hogy ebből a harcból a mi csapatunk is kivegye a részét. Ezért mai rajgyűlésünket a könyvek szenteljük és népkönyvtáros csapatvezetőkkel együttműködve, »könyvnapot rendezünk« — mondotta beszédében a csapattanács elnöke, majd egy-egy úttörő vers- vagy prózaszemelvényt olvasott fel. A szemelvényeket összekötő szöveg fűzte egybe és a jelenlévők nagy érdeklődéssel hallgatták a felolvasott részleteket, amelyek Ady Endre verseitől Szabó Pál »Új földjéig«, Nagy Sándor »M megbékéléiséig« és

az akkor időszerű »Vetésápolásig« képeket adott szépirodalmunkról és szakkönyveinkről. A műsor után kipirult arcú úttörők »mutatták be« az általuk toborzott olvasót és így 21 új taggal gyarapodott e napon népkönyvtárunk olvasótábor.

A könyvnap sikerével nem elégedtünk meg, mert még mindig kisebb volt a felnőtt olvasók száma, mint az ifjúságiak és különösen kevés volt köztük a mezőgazdasági dolgozó. Szerencsére mind a tanács begyűjtési osztálya, mind a pénzügyi osztály adóügyi csoportja az iskolában ismertette az új kormányprogrammi következtében módosult begyűjtési és adókedvezményeket. A hépművelési osztály pedig mezőgazdasági dokumentumfilmet vetített. Az összejövetelek alkalmat adtak egy-egy rögtönzött könyvismertetésre és kis könyvkiállításra. Ilyenkor érvényesült az egyéni beszélgetés hatása is és így a versenyidőszak végére a népkönyvtár olvasótáborának száma és összetétele jelentősen megváltozott. A nagycseri népkönyvtár olvasói számának növekedését a versenyidőszakban a következő táblázat szemlélteti:

I d ő	14 éven alul	14--18 éves	18 éven felül			Összes
			házt.	mezőg. dolg.	egyéb	
1954. I. 1.	24	4	4	4	3	39
a verseny kezdete	100%	100%	100%	100%	100%	100%
1954. III.		8	7	15	7	62
a könyvnap után	104%	200%	175%	375%	233%	159%
1954. III. 31.		10	14	28	8	87
a versenyszakas vége	113%	250%	350%	700%	266%	223%

Népkönyvtárunk tehát a verseny főbb pontjainak megfelelt. E kis táblázat azt is megmutatja, hogy a tanyai népkönyvtár magva és éltető kovásza a 14 éven aluli olvasók, az úttörők csapata. Elsősorban őket kell beszerveznünk mindent és majd ők elvégzik a további fejlesztés munkáját. A mi 24 úttörőnk is derekasan dolgozott és míg a maguk csoportját csak három fővel tudták szaporítani (mert már nem volt kit olvasónak megnyerni), addig a felnőttek tobor-

zásában jelentős eredményt értek el. Ez a verseny tulajdonképpen csak előmunkát és erőpróba volt, hogy sikerrel résztvehessen könyvtárunk az országos versenyen: a tömegkönyvtárak *Felszabadulási versenyén*. A felszabadulás 10. fordulójára meghirdetett versenyen — amelynek híreit máris olvashatjuk »A Könyvtáros«-ban — az eddigi versenyen szerzett tapasztalatainkat törekedünk majd jól felhasználni. Az eddig megnyert olvasótáborot számszerűleg növelni itt a

tanyavilágban már vajmi nehéz, de a megfelelő és céltudatos foglalkoztatás, a mezőgazdaság fejlesztésének szolgálata azonban még elég tágas munkaterületet biztosít számunkra, hogy bizakodva ki-vegyük részünket az országos versenyből.

SZABÓ KÁROLY

nagycser népkönyvtáros

A LÁNG-GYÁR ÜZEMI KÖNYVTÁRÁRÓL

1952. június 1-ével végeztem el az öthónapos könyvtárosképző iskolát és ekkor a vasas-szakszervezet a Láng Gépgyárba helyezte át üzemi könyvtárosnak. Idő telt bele azonban, amíg leltár szerint átvehettem a könyvtárat és megkezdhettem működésemet. A Láng-gépgyár üzemi könyvtárának ekkor 272 olvasója és 3490 kötet könyve volt. Utána járva, megállapítottam, hogy a kollektív szerződés szerint a vállalatvezető 30.000 forint költségellátmányt vállalt a könyvtár fenntartására. Ebből az összegből 20 műhelykönyvtári szekrényt készítettünk és nagymennyiségű könyvet vásároltunk. Sikerült is felduzzasztani az olvasók számát — 1953-ban az üzem dolgozóinak 45 százaléka a könyvtár olvasója volt. A hirtelen fellendülést azonban utóbb visszaesés követte, mert nagyon gyorsan szaporítottuk a műhelykönyvtárakat. Így a könyvmennyiség elaprózódott és a könyvtárak állományát nem tudtam kellő mértékben frissíteni.

Könyvtárunk azóta sokat fejlődött. A költségvetést és a kollektív szerződésben feltüntetett igényeket a kultúrfelelős elvtársnővel közösen dolgoztuk ki. A könyvtár népszerűsítésére felhasználtuk az üzemi sajtót és hasábjain ismertettük a megjelent könyveket. Az olvasók számának megtartása és növelése céljából készítettünk egy »guruló-könyvespolcot« és ebédidőben könyvkölcsönzéssel egybekötött könyvkiállításra használtuk fel. Tapasztalataink igazolták, hogy a könyvet minél nagyobb számban kell a dolgozók közé vinni, meg kell mutatni a könyvállományt és ezért cserében hálás és szorgalmas olvasókhöz jut a könyvtáros. Ezért nyárra a guruló könyvespolc segítségével rendszeresítjük a hetenként egyszeri könyvkölcsönzést, ami nemcsak a nyári olvasási pangást szünteti meg, hanem emeli is az olvasók számát. Olvasóink zöme még nem tudja megválasz-

A Láng gépgyár üzemi könyvtárának
»guruló könyvespolca«

tani olvasási tárgykörét, a tájékozottak pedig oly gyorsan fejlődnek, hogy emiatt szorulnak rá a könyvtáros segítségére. A könyvtárosnak tehát sokat kell olvasnia, hogy megfelelő módon tudjon foglalkozni az olvasókkal és ki tudja elégíteni igényeiket. Ehhez sokoldalú tudás, az olvasó egyéniségének megismerése és tapasztatos bánásmód szükséges.

Ha a könyvtáros el akarja érni könyvtára fejlesztését, tapasztalatom szerint teremtsen jó kapcsolatot a pártbizottsággal, az üzemi bizottsággal és — a főkönyvelővel. Elsősorban szerezze meg olvasóinak őket. Nekem is jórészt így sikerült elérni, hogy üzemi könyvtárunknak ma több mint 2000 olvasója és több mint 7000 kötet könyve van! A következő teendőm az lesz, hogy az adminisztrációs munkámat fejlesszem, mert számítok arra, hogy valamelyik üzemi könyvtár versenyre hív ki és ebben a tekintetben is meg akarom állni helyemet. A versenykihívás dolgában elsősorban a *Gheorghiu Dej Hajógyárra gondolok.*

HIRIS JÓZSEFÉ

Láng Gépgyár üzemi könyvt'

ESEMÉNYNAPTÁR

Augusztus 8. VASUTASNAP

Zoltán Dezső: *Epül a szocialista vasút*. Bp. 1952. Népszava, 48. old.; Veres Péter: *Pályamunkások*, Bp. 1952. Szépirodalmi Kk. 187 old.; Avgyjeenko: *Szeretek* (ford. Nikodémusz Elli). Bp. 1950. UMK. 246. old.

1929. augusztus 17-én, huszonöt évvel ezelőtt halt meg **BENEDEK ELEK**, erdélyi író. Számos lapnak és folyóiratnak volt a szerkesztője. Írásai főleg szülőföldjének székely népéről szólnak. Nagy érdeme, hogy rendszeresen gyűjtötte a székely meséket és népmondákat, amelyek 5 hatalmas kötetben a múlt század végén meg is jelentek. Az ifjúsági irodalom terén kiváló érdemeket szerzett: különösen a második világháború utáni Erdélyben, ahol elsősorban ő irányította a magyar irodalmat és főleg a magyar gyermekirodalmat. Benedek Elektől távol állott a sovinizmus, a más népek elleni uszítás minden fajtája. Az ifjúsági irodalom egy külön területén, a lányoknak szóló regények műfajában is értékeset alkotott: megszabadiította ezt a műfajt az édeskés, a valóságot elfedő, idillikusan hazug szemlélettől és — bizonyos korlátok között ugyan —, de egy lépést tett előre az egészséges realizmus irányába. Kiváló jelleme, szeretetreméltó egyénisége páratlanul népszerűvé tette a gyermekek, de a felnőttek körében is.

Benedek Elek: *Magyar mese és mondavilág*, Bp., 1895—1901. I—V. kötet. Athenaeum; — —: *Magyar népmesék*, Bp., 1949. Athenaeum. I—II. köt. 286, 284. old.; — —: *Magyar népmesék*, Bp., 1952. Ifjúsági Könyvkiadó. 355 old.

Benedek Marcell: *Magyar író tragédiája 1929-ben*. (Benedek Elek utolsó évei), Bp., 1930.; Vezér Erzsébet: *Benedek Elek*, Bp., 1937. Pápai. 63 old.

Augusztus 20, az ALKOTMÁNY NAPJA.

A Szovjetunió példája nyomán 1949 augusztusában az új országgyűlés törvénybeiktatta Népköztársaságunk alkotmányát, amely politikai vívmányainkat népi demokráciánk alaptörvényévé tette. Az alkotmány kifejezésre juttatta azokat a változásokat, amelyek az ország társadalmi és gazdasági szerkezetében végbementek, de ugyanakkor megmutatta további fejlődésünk perspektíváját is.

Beér János—Szabó Imre: *A Magyar Népköztársaság alkotmányáról szóló törvény és magyarázata*, Bp. 1951, 183 old.; Bihari Ottó: *Népköztársaságunk alkotmánya*, Bp. 1953.; Rákosi Mátyás válogatott beszédei, Bp. 1952. 3. bőv. kiadás, 332—351. old.; Rákosi Ferenc: *Allam és alkotmány a Magyar Tanácsköztársaságban*, Bp. 1953.

Szeptember 5. BÁNYÁSNAP

Enczi Endre: *Földalatti aratás*, Bp. 1951. Szépirodalmi Kk. 257 old.; Kónya Lajos: *Bányáslámpák. Versek*. Bp. 1952. Szépirodalmi Kk. 118 old.; Gorbatov: *Donyeci bányászok*, Bp. 1951. UMK. 367 old.; Volosin A.: *Kuznyeckí föld*, Bp. 1950. UMK. 332 old.; Majerova M.: *Bányászballeda*, Bp. 1952. Szépirodalmi Kk. 159 old.; Stil A.: *Bányászok dicsérete*, Bp. 1950. Révai 124 old.; Radu A.: *Fekete érc*, Bp. 1951. Szépirodalmi Kk. 54. old.

1924. szeptember 15-én Apponyi Sándor a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának adományozta hungarica könyvtárát. A könyvtár 1711 előtti magyar vonatkozású idegen nyomtatványokból kb. 3000 művet tartalmaz. A hozzátartozó kézikönyvtár 1476 műből áll. Ez XV—XVIII. századbeli magyar vonatkozású könyveket, térképeket, metszetekeket, apró nyomtatványokat tartalmaz, mégpedig olyan teljes számban, hogy sok, történelmünk addig homályban maradt eseményét derítette föl új adataival.

Magyar könyvszemle

190. old.